

LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL als MITJANS DE COMUNICACIÓ

Guia per a un tractament adequat i inclusiu
de la informació i del llenguatge



Edita:



© de l'obra original *Guia de llenguatge inclusiu en el tractament de persones amb discapacitat*: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Lingüística

Autoria: Pere Herrero i Gómez, lingüista

Primera edició: Barcelona, novembre de 2025

Dincat

Carrer Consell de Cent, 445-449, Entresol B
08013 Barcelona

www.dincat.cat



info@dincat.cat



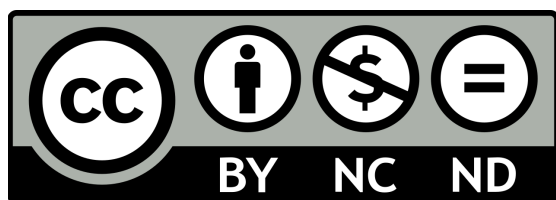
[@_dincat](https://twitter.com/_dincat)



[/dincat](https://www.linkedin.com/company/dincat)



[@dincatcomunicacio](https://www.facebook.com/dincatcomunicacio)



Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (CC-BY-NC-ND 3.0 ES)

CONTINGUT

INTRODUCCIÓ

1. MARC CONCEPTUAL I NORMATIU

Una nova terminologia
L'adaptació de les lleis

2. CONCEPTE I DEFINICIÓ DE DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

Concepte general de discapacitat
El terme 'diversitat funcional'
Discapacitat intel·lectual i terminologia recomanada

3. LA IMATGE SOCIAL DE LA DISCAPACITAT

La discapacitat i els mitjans de comunicació

4. CRITERIS PER AL TRACTAMENT INFORMATIU DE LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

Prioritzar la persona a la discapacitat
Evitar termes obsolets o pejoratius
Evitar les generalitzacions
Considerar si és rellevant referir-se a la discapacitat
Presència de la discapacitat en els mitjans
Incloure la discapacitat en les informacions generals
Donar veu als protagonistes de la informació
Contrastar les informacions
Comunicar amb rigor i precisió
Destacar les capacitats en lloc de les limitacions
Contextualitzar
Evitar els eufemismes
La paraula 'especial'
Defugir el paternalisme
Evitar el llenguatge infantilitzat
Evitar el tòpic de la superació
Millor 'inclusió' que 'integració'
Utilitzar 'persones en situació de dependència', no 'dependents'
Evitar els usos metafòrics denigrants
Parlar de 'persones sense discapacitat', no de 'persones normals'
Incorporar la perspectiva de gènere
El dret a la pròpia imatge i a la intimitat

5. GARANTIR L'ACCESSIBILITAT COGNITIVA DE LES COMUNICACIONS

6. TAULES RESUM DE CRITERIS I EXPRESSIONS

7. BIBLIOGRAFIA

INTRODUCCIÓ

La participació creixent de les persones amb discapacitat intel·lectual en tots els àmbits de la societat és un fet innegable. Això fa que les referències a aquest tipus de discapacitat siguin cada vegada més freqüents en els textos orals i escrits de tota mena d'entitats i institucions, com ara les administracions públiques, els centres educatius, les associacions que treballen amb persones amb discapacitat intel·lectual i els mitjans de comunicació. Si volem aconseguir una societat igualitària, respectuosa amb els drets i la dignitat de totes les persones, és necessari que aquestes referències es facin amb un llenguatge adequat, que no discrimini aquest col·lectiu.



Històricament s'ha fet servir un llenguatge despectiu per referir-se a les persones amb discapacitat, com a reflex d'una concepció social menyspreadora. Aquestes persones s'han percebut com a diferents i s'han tractat com a éssers inferiors, no vàlids o incomplets. Aquesta visió pejorativa també es manifestava en actuacions públiques i privades que les afectaven, que eren de caràcter principalment caritatiu o assistencialista.

Afortunadament, però, les percepcions socials han anat variant i, amb el reconeixement i l'impuls dels drets humans i amb la consciència creixent de la necessitat de respectar i incloure la diversitat, s'ha anat imposant un canvi en el tractament de les persones amb discapacitat. Ara s'adopta un paradigma d'igualtat d'oportunitats i d'inclusió en la societat i s'abandona el model basat en l'assistència.

El llenguatge no s'ha deslligat dels nous valors socials. Progressivament es van adoptant formes més adients a la nova concepció de la discapacitat i es van deixant de banda les expressions considerades inadequades i fins i tot ofensives, però encara es pot detectar l'ús d'una terminologia discriminatòria o impròpia, generalment fruit del desconeixement de la realitat de les persones amb discapacitat.

S'ha de tenir present que amb el llenguatge es pot afavorir la inclusió o es pot marginar. Si se'n fa un ús inadequat es pot contribuir a difondre una imatge social negativa de persones i grups —amb termes inexactes o poc apropiats— o fins i tot a invisibilitzar-los —amb expressions homogeneïtzadores que obvien o neguen la diversitat.

Per aquest motiu és important fer un tractament de la discapacitat amb un llenguatge adequat, que respecti la terminologia amb què les persones amb discapacitat se senten més identificades i que contribueixi a la participació plena d'aquestes persones en la societat.

Aquesta guia s'ha elaborat amb aquest objectiu, posant el focus en la discapacitat intel·lectual. Pretén ser una eina que ajudi a utilitzar un llenguatge apropiat en el tractament de les persones amb aquesta discapacitat, a fi de donar-ne una imatge objectiva i d'afavorir-ne la inclusió social.

Els destinataris són les persones i entitats que hi hagin de fer referència, pel motiu que sigui, però sobretot els mitjans de comunicació, a causa de la influència que tenen en la creació de l'imaginari col·lectiu. La guia aspira a ajudar els professionals d'aquests mitjans a resoldre dubtes sobre la discapacitat intel·lectual, perquè contribueixin a fer conèixer al públic de la manera

més exacta possible la realitat d'aquestes persones.

La guia s'estructura en una introducció i set apartats. En els dos primers apartats es descriuen el marc normatiu i conceptual en què s'insereixen els criteris recomanats i algunes de les solucions lingüístiques proposades, i una definició actualitzada de discapacitat intel·lectual. En el tercer apartat es planteja la necessitat de transformar la concepció social de la discapacitat per ajustar-la a la realitat, i el paper essencial que els mitjans de comunicació tenen en aquesta tasca.

A continuació es descriuen els principals problemes que es poden detectar en les informacions sobre discapacitat, parant una atenció especial a la discapacitat intel·lectual, i es donen criteris generals per evitar-los. En els dos apartats següents es donen unes pautes per garantir l'accessibilitat de les comunicacions i es presenta un resum en forma de taules dels principals criteris i expressions recomanats. Per acabar, s'ofereix la bibliografia consultada.

Al final d'alguns apartats s'hi inclouen citacions de persones amb discapacitat intel·lectual que, juntament amb responsables de comunicació, han reflexionat en diferents grups de treball sobre el tractament informatiu que els mitjans de comunicació donen al col·lectiu i sobre el llenguatge que fan servir quan s'hi refereixen.

Els grups de treball que han fet aportacions a la guia provenen dels centres i entitats següents: Aspanias; Asproseat Grup; Associació Encert; Esclat Grup Social; Fundació Catalana Síndrome de Down (a través de la revista Èxit21); Fundació Mas Albornà; Grup Cooperatiu TEB; LaFACT, Factoria Social de Terrassa; Som – Fundació; i Grup Viver de Bell-lloc.

I. MARC CONCEPTUAL I NORMATIU

La concepció social de la discapacitat ha anat variant al llarg de la història i ha donat lloc a models de tractament legal molt diferents a tot el món. De considerar-la en èpoques antigues una càrrega o una vergonya que s'havia d'aïllar de la resta de la societat es va passar a tenir-ne una visió compassiva i assistencialista en temps més moderns, una visió que ha evolucionat fins a l'actualitat, que ha adquirit una perspectiva més respectuosa i inclusiva.

Aquesta evolució s'ha reflectit en les normes i disposicions que fan referència a la discapacitat i en la terminologia legal utilitzada. Un exemple dels primers intents d'esmenar la imatge i el llenguatge negatius associats tradicionalment a la discapacitat es troba en el Programa d'Acció Mundial per a les persones amb discapacitat aprovat per les Nacions Unides el 1982, que insta els mitjans d'informació a "oferir una imatge acurada i precisa, així com una representació i informacions equànimes, de les discapacitats i les persones amb discapacitat".

L'últim canvi transcendental que hi ha hagut en el tractament de la discapacitat a escala internacional ha estat el pas d'un model assistencialista, com el que predominava en el segle XX, a un model social basat en la igualtat d'oportunitats i els drets humans, com el que preval actualment.

El model assistencialista, també anomenat *medicorehabilitador* o *biomèdic*, té com a objecte l'individu, al qual considera l'únic *responsable* de les seves limitacions amb relació a les persones de la resta de la societat, i encamina els seus esforços a rehabilitar-lo i intentar que s'adapti a les pròpies circumstàncies. El segon model, en canvi, persegueix la inclusió social de la persona amb discapacitat i fa responsable d'aquest objectiu a tota la societat, que és la que ha de garantir la igualtat de les persones, com a principi bàsic dels drets humans.

Segons el model social, la discapacitat deixa de ser la particularitat d'una persona i es converteix en el resultat de la interacció entre aquesta persona i el conjunt de la societat. Aquesta visió posa l'èmfasi en les limitacions de la societat per prestar serveis adequats que tinguin en consideració les necessitats de totes les persones.

La discapacitat passa a ser, doncs, una qüestió de drets i no de salut.

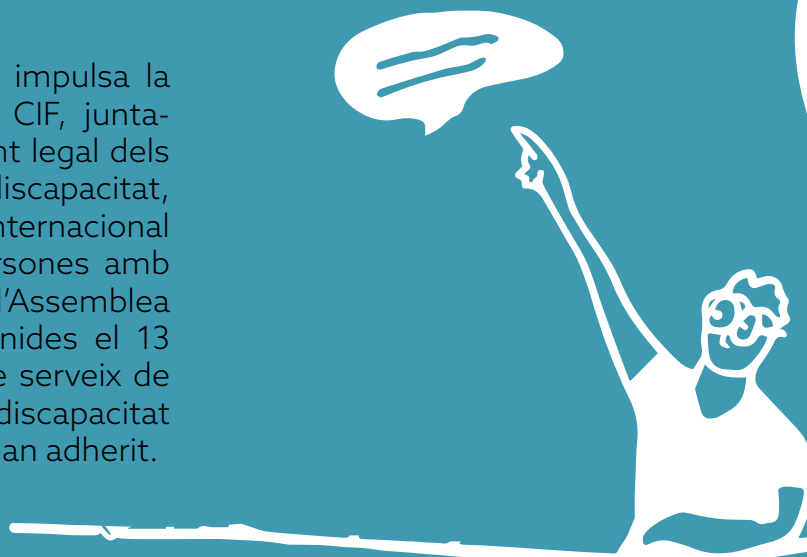
La normativa internacional ja havia fet un gran pas en l'adopció de la perspectiva social quan l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va aprovar el 2001 la Classificació Internacional del Funcionament, de la Discapacitat i de la Salut (CIF), que proposa deixar de centrar-se en els aspectes negatius de l'individu i passar a un model que destaquï el funcionament positiu i el potencial de la persona. Per a això hi incorpora els factors ambientals que influeixen en la capacitat de dur a terme determinades activitats. D'aquesta manera, la CIF estableix una noció de discapacitat basada en la interacció de les persones amb el seu entorn físic i social.

UNA NOVA TERMINOLOGIA

A més de plantejar aquest nou marc conceptual, la CIF ha estat fonamental en l'establiment d'una terminologia unificada i estandarditzada, amb el propòsit que es pugui utilitzar per millorar la comunicació sobre la discapacitat en disciplines i sectors diferents. Una conseqüència de la nova classificació de l'OMS és l'abandó de l'antic terme oficial *minusvàlida*, a causa de la connotació pejorativa que té, i la nova definició de *discapacitat*.

Però el moment clau que impulsa la terminologia fixada per la CIF, juntament amb el reconeixement legal dels drets de les persones amb discapacitat, arriba amb la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006, que serveix de marc a la legislació sobre discapacitat de tots els països que s'hi han adherit.

És especialment important l'article 8, que prescriu l'adopció de mesures per sensibilitzar la societat respecte a les persones amb discapacitat i les seves aportacions, i per lluitar contra els estereotips i prejudicis que les afecten. Una de les mesures proposades és instar els mitjans de comunicació a difondre'n una imatge compatible amb la finalitat de la Convenció.



L'ADAPTACIÓ DE LES LLEIS

La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, va entrar en vigor el 3 de maig de 2008 a tots els països que l'havien ratificat, entre els quals, Espanya, que ho va fer el 2007. Des d'aleshores, al territori espanyol, totes les regulacions legals que afecten les persones amb discapacitat s'han d'adaptar a les disposicions normatives de la Convenció, que recull la terminologia de l'OMS.

Pel que fa a Catalunya, atès que l'Estatut estableix que els poders públics de Catalunya han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets que reconeixen els tractats i convenis internacionals subscrits per Espanya, la legislació catalana també s'ha d'adaptar a les disposicions de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Així, doncs, a la Llei 12/2007, de serveis socials, la terminologia referida a les persones amb discapacitat incorpora el terme *persona amb discapacitat* en substitució d'antigues denominacions com *disminuït* o *minusvàlid*. Ja des d'aleshores el departament de la Generalitat responsable de la gestió dels drets socials insta les entitats titulars de serveis socials en l'àmbit de la discapacitat a actualitzar la terminologia obsoleta.

També en el Decret 156/2014, de 25 de novembre, del Consell de la Discapacitat de Catalunya, s'adopta la terminologia de l'OMS i en particular el terme *persona amb discapacitat*, "per una qüestió de seguretat jurídica", per damunt de la denominació alternativa *persones amb diversitat funcional*, que

algunes persones i col·lectius fan servir, però que no disposa d'un consens majoritari.

Quant a la legislació espanyola, la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència¹, ja fixa l'ús del terme *persona amb discapacitat* en substitució dels termes *minusvàlid* o *persona amb minusvalidesa*, d'acord amb la Convenció, i obliga expressament les administracions públiques a fer-lo servir.

Aquesta obligació es referma en el Reial decret 1856/2009, de 4 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat², que prescriu els usos terminològics establerts per l'OMS i l'esmentada Llei 39/2006.

En l'àmbit europeu, pel que fa a la normativa sobre discapacitat, destaca l'Estratègia Europea de Discapacitat 2010-2020, un instrument jurídic que defensa els drets de les persones amb discapacitat. Es basa en la Convenció de les Nacions Unides i adopta, per tant, la terminologia de l'OMS.

1. També coneguda popularment com a llei de dependència.

2. Aquest Reial decret va modificar el Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de minusvalidesa. És la norma que regula a tot l'Estat el reconeixement administratiu de la situació de discapacitat.

2. CONCEPTE I DEFINICIÓ DE DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

En aquest apartat presentem alguns conceptes bàsics sobre la discapacitat, definim què és la discapacitat intel·lectual i fem algunes observacions sobre els termes més adequats per referir-s'hi, que destaquem en negreta.

CONCEPTE GENERAL DE DISCAPACITAT

A partir del concepte establert per la Classificació Internacional del Funcionament, de la Discapacitat i de la Salut de l'OMS i de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de l'ONU, el TERMCAT³ defineix la discapacitat com "el resultat de la interacció entre el dèficit o la pèrdua d'una estructura corporal o una funció corporal i les barreres de l'entorn, que suposa una limitació en l'activitat i la consegüent restricció en la participació en igualtat de condicions que la resta de ciutadans".⁴

Aquesta definició deixa de considerar la discapacitat com una característica intrínseca de la persona i posa l'èmfasi en l'entorn. Implica, per tant, que la via per aconseguir una participació plena i efectiva de les persones amb discapacitat en la societat, amb els mateixos drets que tothom, és la supressió de les barreres de l'entorn.

3. Centre de terminologia de la llengua catalana creat el 1985 per la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans.

4. Segons la fitxa <https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-li-nia/118/fitxa/ODM1NDA2>.



EL TERME "DIVERSITAT FUNCIONAL"

Hi ha persones que, en lloc de discapacitat, prefeixen fer servir el terme *diversitat funcional*, que no té, tanmateix, una acceptació general en el conjunt del sector. Els qui el defensen sostenen que és una denominació amb connotacions positives i que equipara realment tothom, ja que posa l'accent en les diferents capacitats i funcionalitats que tenen totes les persones. A més, apareix en el preàmbul de la Llei 13/2014, d'accessibilitat.⁵

En canvi, els qui no són partidaris del terme consideren que és tan genèric que invisibilitza les persones amb discapacitat, ja que des del punt de vista lingüístic es pot aplicar a tothom indistintament i no serveix per referir-se a un col·lectiu determinat. També remarquen, d'altra banda, que *discapacitat* és l'únic terme que defensa majoritàriament el moviment social organitzat de la discapacitat a escala global.

Tenint en compte aquests i altres arguments, el TERMCAT considera que *diversitat funcional* no és una forma adequada i recomana el terme *discapacitat*.

5. En el preàmbul s'hi afirma: "Aquesta terminologia és coherent amb els principis en els quals es fonamenta la present llei". Però el mateix text precisa: "No obstant això, l'articulat de la Llei manté la terminologia actual de l'Organització Mundial de la Salut, de persones amb discapacitat, per una qüestió de seguretat jurídica i amb la voluntat de facilitar-ne la interpretació, l'aplicació i la vinculació amb altres normatives".

DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL I TERMINOLOGIA RECOMANADA

La discapacitat intel·lectual és una discapacitat provocada per una deficiència en una funció cognitiva que comporta limitacions en el funcionament intel·lectual i en les habilitats conceptuals, socials i pràctiques que s'apliquen en la vida diària. Aquesta discapacitat s'origina durant el període del desenvolupament, és a dir, abans d'arribar a l'edat de 22 anys⁶, i les limitacions que comporta fan que els infants aprenguin i es desenvolupin més lentament.

Aclarim alguns dels termes que apareixen en la definició anterior:

- El funcionament intel·lectual fa referència a facultats generals com ara aprendre, raonar o resoldre problemes.
- Les habilitats pràctiques es refereixen a activitats quotidianes com ara el manteniment de la cura personal; l'ús de mitjans de transport, de diners i del telèfon, i el seguiment d'horaris i rutines.
- Les habilitats socials comprenen, per exemple, l'autoestima; l'habilitat per a les relacions interpersonals, i la capacitat per seguir les normes, desconfiar i evitar situacions de vulnerabilitat.
- Les habilitats conceptuals inclouen, entre d'altres, la lectura i l'escriptura, i l'ús de conceptes numèrics, econòmics i temporals.

Les causes que provoquen aquest tipus de discapacitat són diverses i poden derivar de condicions genètiques, de problemes en l'embaràs o en el part, o de certs problemes de salut. Les tipologies més comunes de discapacitat intel·lectual són les associades a la síndrome de Down i el trastorn de l'espectre autista.

- La **síndrome de Down** (o **trisomia 21**) és un trastorn genètic causat per la presència d'una còpia extra del cromosoma 21 (o una part), en lloc dels dos habituals. El terme adequat per referir-se a una persona que té una discapacitat causada per aquesta condició és **persona amb discapacitat intel·lectual**. També és un terme adequat **persona amb síndrome de Down** (o **persona amb trisomia 21**).
- La discapacitat intel·lectual també es pot presentar entre les manifestacions clíniques del **trastorn de l'espectre autista** (o **TEA**), un trastorn del neurodesenvolupament. S'escriu en singular tot i que sota aquesta denominació en realitat s'agrupen manifestacions diferents. Les entitats que hi treballen prefereixen el terme **persona amb trastorn de l'espectre autista** o persona amb TEA al terme persona amb autisme, tot i que aquest també és adequat. Així mateix, la paraula **autisme** també és apropiada per referir-se al trastorn.

⁶Segons la definició –actualitzada el 2021– de l'American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD).



3.

LA IMATGE SOCIAL DE LA DISCAPACITAT

Tot i que, almenys en el pla legal, les persones amb discapacitat tenen reconeguts els seus drets, quan els volen exercir encara troben molts obstacles que han de superar, sobretot pel que fa a actituds de la societat motivades per una concepció de la discapacitat basada en prejudicis i estereotips.

Per transformar aquesta manera de pensar i les actituds que se'n deriven és essencial aconseguir que la societat tingui una imatge objectiva i acurada de les persones amb discapacitat.

LA DISCAPACITAT I ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

La responsabilitat de tenir una visió objectiva i acurada de les persones amb discapacitat recau en diferents agents, però els mitjans de comunicació hi tenen un paper cabdal per la incidència que tenen en la formació de valors i opinions en la ciutadania, i, d'altra banda, perquè les persones amb discapacitat hi apareixen cada vegada més, ja que tenen una presència creixent en tots els àmbits de la societat.

Els mitjans de comunicació han de parar una atenció especial quan informin sobre aquest col·lectiu. Segons l'enfocament que donin a les notícies poden contribuir a crear o a mantenir prejudicis i estereotips, o bé a fer-los desaparèixer.

Però si bé la intencionalitat i el contingut del missatge són essencials, també ho és el llenguatge utilitzat. La tria d'una terminologia adequada pot contribuir a explicar la realitat d'una manera més exacta i fer-la conèixer millor.

Amb una informació rigorosa, neutra i vehiculada amb un llenguatge respectuós es pot ajudar a construir una societat sense concepcions esbiaixades, en què les persones amb discapacitat participin amb igualtat d'oportunitats. Tanmateix, encara és possible trobar continguts informatius i expressions que s'adiuen poc o gens amb l'objectiu de presentar una imatge real de la discapacitat, i que convé erradicar.

A continuació presentem uns criteris generals que cal tenir en compte a l'hora de tractar de manera inclusiva les informacions o altres tipus de missatges en què es faci referència a les persones amb discapacitat, sobretot referits a la discapacitat intel·lectual, i especialment amb relació a l'ús del llenguatge.



4. CRITERIS PER AL TRACTAMENT INFORMATIU ^{DE} LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

PRIORITZAR LA PERSONA A LA DISCAPACITAT

S'ha d'emfasitzar el conjunt de la persona i les seves capacitats, no les seves limitacions. Per aquest motiu es recomana dir una persona amb discapacitat —terme avalat, d'altra banda, pel consens internacional— en lloc d'un discapacitat o una discapacitada.

4. Criteris per al tractament informatiu de la discapacitat intel·lectual

Així, doncs, és preferible evitar expressions que se centren en les limitacions i deshumanitzen la persona equiparant-la a la seva condició:



UN INFANT DISCAPACITAT

UNA DISCAPACITADA
INTEL·LECTUAL

"ELS DISCAPACITATS DEMANEN
A LA INDÚSTRIA VIDEOJOCS MÉS
INCLUSIUS"



UN INFANT AMB DISCAPACITAT

UNA DONA AMB UNA
DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

"LES PERSONES AMB
DISCAPACITAT DEMANEN A LA
INDÚSTRIA UNS VIDEOJOCS MÉS
INCLUSIUS"

Seguint el mateix criteri, convé evitar l'ús d'etiquetes genèriques per als grups de persones amb discapacitat intel·lectual:



ELS DOWN



LES PERSONES AMB SÍNDROME
DE DOWN

Per evitar repetir excessivament la forma plural persones amb discapacitat en un text, es poden fer servir les expressions sinònimes *grup social* o *aquesta part de la societat*, que tenen l'avantatge de reflectir la voluntat d'inclusió, o *col·lectiu*.

De totes maneres, hi ha persones amb discapacitat que prefereixen posar l'èmfasi en la pròpia discapacitat com a signe d'identitat. En aquests casos, és recomanable demanar a la persona o al col·lectiu a què s'hagi de fer referència com volen ser anomenats i respectar les seves preferències.

**"Em molesta que en les notícies es prioritzi
la discapacitat i després la persona".**

María Luisa

EVITAR TERMES OBSOLETS O PEJORATIUS

Cal rebutjar, per fer referència a les persones amb discapacitat intel·lectual, l'ús de termes obsolets que han esdevingut pejoratius o clarament ofensius, i que vulneren la dignitat de la persona, com ara els següents, referits a la discapacitat intel·lectual:

DEFICIENT
DEFICIENT MENTAL
DISMINUÏT-IDA
ENDARRERIT-IDA

INCAPACITAT-ADA
INÚTIL
LENT-A
MONGÒLIC-A

OLIGOFRÈNIC-A
RETARDAT-ADA
SUBNORMAL
TARAT-ADA

També per designar conceptes s'utilitzen de vegades denominacions amb càrrega negativa, com en el cas de *defecte de naixement*. És preferible substituir aquest terme per *discapacitat congènita*.

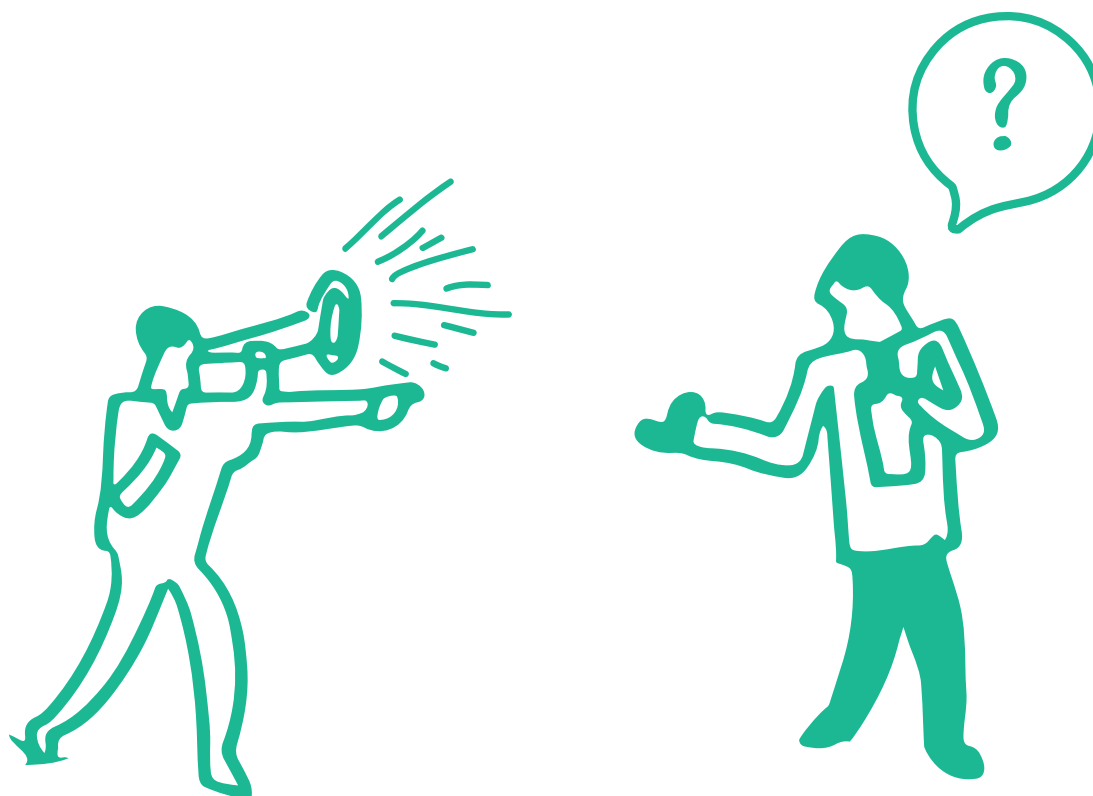
**“De passeig amb el meu pare m’han insultat”
“Volem que ens tractin amb respecte”.**

Roberto

EVITAR LES GENERALITZACIONS

La discapacitat és molt heterogènia i convé no unificar i generalitzar conceptes que requereixen tractaments informatius diversos. Així, és preferible no parlar genèricament de *persones amb discapacitat* en una informació referida únicament a *persones amb discapacitat intel·lectual*. Tampoc no convé fer servir expressions com ara *les persones amb discapacitat són...* o *les persones amb discapacitat tenen...*, perquè generalitzen i afavoreixen els estereotips.

Per exemple, el titular *“L’Institut fa inventari de les barreres físiques i socials amb què topen les persones amb discapacitat”* crea expectatives de trobar en la notícia referències a qualsevol tipus de discapacitat, però la informació se centra en les persones amb mobilitat reduïda i no tracta de persones amb altres discapacitats, com ara la intel·lectual. Hauria convingut redactar un titular més específic.



CONSIDERAR SI ÉS RELLEVANT REFERIR-SE A LA DISCAPACITAT

Cal avaluar la conveniència d'incloure referències a la discapacitat en els missatges informatius. Si no aporten informació rellevant, només reforcen el caràcter sensacionalista de la notícia i, per tant, convé evitar-les.



"OBLIGUEN UN JOVE AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL A TREURE DINERS D'UN CAIXER"

"«L'ESTAFADOR DE L'AMOR» HA TORNAT A ACTUAR. ELS MOSSOS L'HAN DETINGUT ACUSAT D'ESTAFAR 70.000 EUROS A UNA DONA AMB DISCAPACITAT A BARCELONA"



"OBLIGUEN UN JOVE A TREURE DINERS D'UN CAIXER"

"«L'ESTAFADOR DE L'AMOR» HA TORNAT A ACTUAR. ELS MOSSOS L'HAN DETINGUT ACUSAT D'ESTAFAR 70.000 EUROS A UNA DONA A BARCELONA"

PRESÈNCIA DE LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL EN ELS MITJANS

Si bé cal evitar referir-se a la discapacitat en una notícia en què no ve a tomb, les persones amb discapacitat són una part més de la societat i, per tant, és necessari que tinguin presència en els mitjans de comunicació per donar-ne una visió inclusiva i evitar-ne la invisibilitat.

"Volem més informació sobre les persones amb discapacitat en els mitjans de comunicació"

Jordi

"Calen més persones amb discapacitat a la televisió"

Alba

INCLOURE LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL EN LES INFORMACIONS GENERALS

És recomanable, sempre que es pugui, incloure les persones amb discapacitat intel·lectual en tota mena d'informacions de caràcter general, no només en les centrades en la discapacitat, i fer palesa així la seva participació en tots els àmbits de la societat.

Així, doncs, les persones amb discapacitat no s'han de relegar a les seccions informatives en què han aparegut habitualment, com les de societat o salut, sinó que han de poder aparèixer també en qualsevol altra secció segons el tipus de notícia (cultura, internacional, política, educació, economia, esports...).

Les informacions sobre la discapacitat intel·lectual també han de ser transversals en el temps: no s'han de limitar als aniversaris, els dies mundials i les dates commemoratives.

CONTRASTAR LES INFORMACIONS

Un principi bàsic del periodisme, assegurar-se que les informacions provenen de fonts fiables, pren una importància especial en el tractament informatiu de la discapacitat intel·lectual. Cal doncs no cedir al sensacionalisme i evitar la propagació de notícies falses o rumors no contrastats.

Per resoldre els dubtes que es puguin tenir a l'hora d'elaborar les informacions, també és recomanable buscar l'assessorament de les entitats i els professionals que tracten amb la discapacitat intel·lectual.

Les persones amb discapacitat intel·lectual tenen el dret d'expressar-se i han de tenir veu en les informacions i reportatges que protagonitzen, i poder opinar de temes de qualsevol àmbit de la societat (consum, moda, viatges, sexualitat...).

Si el format informatiu és una entrevista en un mitjà audiovisual, cal tenir en compte les recomanacions següents:

<i>ENTREVISTADA A TRAVÉS D'UNA TERCERA PERSONA</i>	<i>ADREÇAR-S'HI DIRECTAMENT</i>
<i>APUJAR EL TO DE VEU</i>	<i>ENRAONAR AMB NATURALITAT</i>
<i>PARLAR MASSA DE PRESSA</i>	<i>FER L'ENTREVISTA A UN RITME ADEQUAT PERQUÈ L'INTERLOCUTOR EL PUGUI SEGUIR AMB FACILITAT</i>
<i>PARLAR AMB UNA CAUTELA EXCESSIVA PER POR D'OFENDRE O MOLESTAR</i>	<i>ENRAONAR AMB NATURALITAT</i>
<i>FER SERVIR UN LLENGUATGE COMPLEX I POC HABITUAL</i>	<i>ENRAONAR AMB UN LLENGUATGE PLANER.</i>
<i>TRACTAR LA PERSONA ADULTA ENTREVISTADA COM SI FOS UN INFANT</i>	<i>TRACTAR-LA COM UNA PERSONA ADULTA</i>

"Pregunten per mi a la mare estant jo al costat. No em miren". Nacho

"Volem que ens donin veu i vot" Alba

"Que no ens preguntin coses absurdes" Anna

COMUNICAR AMB RIGOR I PRECISIÓ

Així com les notícies s'han de contrastar, quan s'informa sobre la discapacitat, cal fer-ho amb rigor i precisió, tant des del punt de vista del contingut com del llenguatge, i deixar de banda els judicis de valor. Cal recórrer sempre a fonts veraces i s'han d'evitar informacions errònies, que poden donar lloc a confusions.

Un error en què encara es cau de tant en tant és no diferenciar entre discapacitat intel·lectual i malaltia. Tot i ser dos conceptes que poden estar relacionats, no són equiparables. Tenir una discapacitat no pressuposa estar malalt, encara que de vegades una malaltia pot provocar una discapacitat.

Pel que fa al llenguatge, si bé la formalitat pot variar segons els àmbits –els usos administratius exigeixen un llenguatge més neutre, mentre que els mitjans de comunicació admeten usos menys formals–, la terminologia relacionada amb el tractament de les persones amb discapacitat ha de ser sempre precisa i acurada.

Un exemple de falta de precisió és fer servir el terme *disminuïts psíquics* en referència indiscriminada a *persones amb discapacitat intel·lectual* i a *persones amb discapacitat derivada de malaltia mental*. Cal distingir aquests dos termes, i és recomanable especificar la discapacitat concreta quan sigui possible (*trastorn bipolar, síndrome de Down...*). També denota poc rigor l'ús de l'expressió incorrecta *discapacitat psicològica*.



DISMINUÏTS PSÍQUICS	PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL
DISCAPACITAT PSICOLÒGICA	PERSONES AMB DISCAPACITAT DERIVADA DE MALALTIA MENTAL
DISCAPACITAT MENTAL	DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL
INCAPACITAT MENTAL	DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

Un altre exemple de falta de rigor pot ser il·lustrar una notícia sobre un tipus de discapacitat amb una foto corresponent a una discapacitat diferent, encara que pugui ser una imatge de més qualitat. Cal fer servir els recursos gràfics adequats.

“No som malalts”. Alberto

DESTACAR LES CAPACITATS EN LLOC DE LES LIMITACIONS

La passivitat i la necessitat d'assistència permanent no són la norma en la vida de les persones amb discapacitat intel·lectual. Com a col·lectiu que enriqueix la diversitat de la societat convé oferir-ne una imatge activa i dinàmica, i ressaltar-ne les capacitats en lloc de les limitacions.

Una manera de transmetre una visió positiva d'aquest grup social pot ser amb imatges que reflecteixin situacions quotidianes com activitats esportives, tasques domèstiques, feina o lleure. O també fent referència a aspectes que milloren la seva qualitat de vida, com ara ajudes tècniques que possibilitin la seva autonomia personal.

Cal evitar que les imatges de les persones amb discapacitat transmetin aïllament social, rebuig, compassió o improductivitat, o que, en general, apareguin en contextos negatius.

“Hi ha persones que poden nedar, córrer i fer esport que tenen discapacitat”. Dani

***“Estic al centre per treballar i cobrar”.
Julia***

“Als mitjans hi surten més les coses dolentes que les bones”. Pepe

***“Que ens valorin pel que som i no per la discapacitat que tenim”.
Tere***

CONTEXTUALITZAR

A més de descriure uns fets determinats, convé que les informacions n'expliquin el context; és a dir, les seves circumstàncies i les causes que els originen. D'aquesta manera es contribuirà a transmetre una imatge més ajustada i comprensiva de la discapacitat intel·lectual.

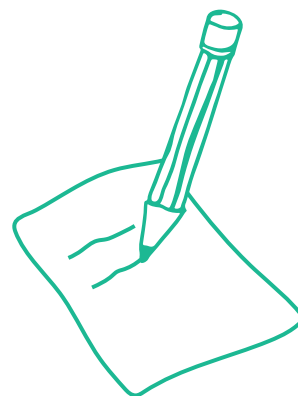
La notícia titulada *“Les dones amb discapacitat intel·lectual han de poder ser mares?”*, per exemple, sobre una obra de teatre, hauria ofert una imatge més completa de la qüestió si hagués explicat més a fons per què les dones a què fa referència el títol han estat tant de temps privades del dret d'elegir ser mares.

EVITAR ELS EUFEMISMES

Hi ha expressions que es fan servir per no mirar de cara la discapacitat i intentar alleujar-la donant-ne una imatge més suau. La realitat de la discapacitat s'ha de descriure amb els termes apropiats, no amb eufemismes.



PERSONES DIFERENTS	PERSONES AMB DISCAPACITAT
UN NEN ESPECIAL	UN NEN AMB DISCAPACITAT



LA PARAULA 'ESPECIAL'

Quan s'aplica el qualificatiu *especial* a una persona pot semblar d'entrada que se li atribueixen unes qualitats positives, però en realitat aquesta paraula no deixa de ser un eufemisme, ja que posa l'accent en la diferència i reforça la idea que una persona amb discapacitat no té les mateixes oportunitats que les altres. És preferible usar la forma *amb discapacitat* en lloc de l'adjectiu *especial*:



PERSONA ESPECIAL

PERSONA AMB DISCAPACITAT

Per tradició d'ús, tanmateix, la paraula *especial* s'utilitza en la denominació oficial d'alguns conceptes i programes educatius, com ara en *educació especial* i *necessitats educatives especials*. També es pot trobar en noms com Special Olympics⁷, en aquest cas la versió en anglès del qualificatiu.

7. Special Olympics és una organització que fomenta l'esport entre les persones amb discapacitat intel·lectual

DEFUGIR EL PATERNALISME

S'ha d'evitar el to caritatiu que mou a la compassió. L'ús de certes expressions amb connotacions negatives presenta les persones amb discapacitat intel·lectual com a persones sempre menors d'edat que no poden prendre decisions pròpies ni tenir una vida plena i que, per tant, han de ser objecte de sobreprotecció i assistència incidint en les seves necessitats i les dificultats que troben en la vida.

Aquest estereotip paternalista prové de la presumpció que totes les persones amb discapacitat intel·lectual tenen una qualitat de vida reduïda, però la realitat és que poden desenvolupar plenament les seves capacitats i tenir una vida satisfactòria.

En comptes de donar un enfocament victimista a les informacions, convé

centrar-se en la superació dels veritables problemes que han d'afrontar les persones del col·lectiu, relacionats en general amb l'accessibilitat de l'entorn.

Pel que fa al llenguatge, s'ha de procurar parlar de la discapacitat intel·lectual amb naturalitat, sense emfasitzar-la ni emetre judicis de valor.

Així, doncs, convé evitar qualificatius emocionals com ara *lamentable*, *desgraciat*, *infeliç* o *desafortunat*, i no utilitzar les locucions *pateix de*, *és víctima de* o *està afectat de* per expressar que una persona té o presenta una discapacitat. *Tenir i presentar* són precisament formes més neutres i per tant preferibles, a les quals es podria afegir el verb *manifestar*.



ELS I LES PROFESSIONALS QUE ESTAN AFECTATS DE SÍNDROME DE DOWN

UN REPORTATGE SOBRE LES PERSONES QUE PATEIXEN UN TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA



ELS I LES PROFESSIONALS QUE PRESENTEN SÍNDROME DE DOWN

UN REPORTATGE SOBRE LES PERSONES QUE TENEN UN TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

Tampoc no s'ha de fer servir el terme pacient si no es refereix a una persona que rep un tractament mèdic.

“Ens miren com pobrets” Eva

“Que s'entengui que no som discapacitats, tenim discapacitat”. Marçal

**“Que em deixin créixer i fer coses noves”.
Xavi**

EVITAR EL LLENGUATGE INFANTILITZAT

Les expressions infantilitzades, en què predominen els diminutius, com ara els *xi-cots*, *noies*, *aquests vailets*, *nanos*, *xavals*, *quins angelets...*, són totalment inadequades per referir-se a persones amb discapacitat intel·lectual adultes. Aquest llenguatge també amaga una visió paternalista i condescendent, perquè situa en una posició de superioritat a qui el fa servir.

EVITAR EL TÒPIC DE LA SUPERACIÓ

Un estereotip freqüent és atribuir valors gairebé sobrehumans a les persones amb discapacitat intel·lectual que han aconseguit certs èxits o presentar-les com a models de superació. Aquesta visió, tot i que pot ser motivadora, pot aixecar falses expectatives en les persones amb discapacitat. Tothom ha d'afrontar reptes en la vida, i no tothom se'n surt. Els èxits, com les dificultats, s'han de tractar de manera equànime i amb naturalitat, sense exageracions.



VOLS CONÈIXER HISTÒRIES
DE SUPERACIÓ DE PERSONES
DISCAPACITADES?



VOLS CONÈIXER HISTÒRIES
DE VIDA DE PERSONES AMB
DISCAPACITAT?

MILLOR 'INCLUSIÓ' QUE 'INTEGRACIÓ'

El terme *inclusió* denota una implicació de la persona amb discapacitat intel·lectual i de la societat, al mateix nivell, per crear un entorn en què hi hagi igualtat de condicions per a tothom. *Integració*, en canvi, suggereix que és la persona amb discapacitat qui s'ha d'esforçar a adaptar-se als estàndards de la societat. És preferible, doncs, l'ús d'*inclusió*. També és acceptable l'ús de *participació*.



"ES FAN ACTIVITATS PERQUÈ
ELS NENS I NENES AMB AUTISME
S'INTEGRIN A L'AULA"



"ES FAN ACTIVITATS PERQUÈ ELS
NENS I NENES AMB AUTISME SE
SENTIN INCLOSOS A L'AULA"

UTILITZAR 'PERSONES EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA', NO 'DEPENDENTS'

És recomanable fer servir l'expressió *persones en situació de dependència* en lloc de *dependents* o fins i tot *persones dependents*, tot i que aquesta última es pot acceptar en contextos en què hi hagi limitacions d'espai, com en els titulars de diari.



"LA PROTECCIÓ DELS
DEPENDENTS, UN COL·LECTIU
DE POBLACIÓ CADA COP MÉS
IMPORTANT"



"LA PROTECCIÓ DE LES PERSONES
EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA,
UN COL·LECTIU DE POBLACIÓ
CADA COP MÉS IMPORTANT"

EVITAR ELS USOS METAFÒRICS DENIGRANTS

No és infreqüent trobar l'ús d'expressions relacionades amb la discapacitat intel·lectual o la salut mental en contextos que no hi tenen res a veure per descriure metafòricament certes situacions o directament amb l'objectiu de denigrar. Aquest ús del llenguatge frivolitza i estigmatitza la discapacitat intel·lectual i s'ha de defugir, sobretot en contextos formals.



"ES PLANIFICA UN BARRI
AUTISTA QUE NO DIALOGA
AMB EL SEU ENTORN"



"ES PLANIFICA UN BARRI
QUE NO DIALOGA
AMB EL SEU ENTORN"



PARLAR ^{DE} 'PERSONES SENSE DISCAPACITAT', i NO DE 'PERSONES NORMALS'

Les persones amb discapacitat intel·lectual són persones *normals* i, per tant, s'ha d'evitar l'ús de la designació normals per referir-se a les persones que no tenen discapacitat. La normalitat s'ha de relacionar amb la diversitat. Si cal fer comparacions, es pot dir *persones sense discapacitat* o *la resta de la població*.

En les comparacions també cal evitar contraposar *nosaltres* a *ells* o *elles* fent referència a les persones amb discapacitat intel·lectual.

INCORPORAR LA PERSPECTIVA ^{DE} GÈNERE

És recomanable aplicar la perspectiva de gènere a les informacions sobre discapacitat, a fi de facilitar la inclusió de les dones, que sovint han d'afrontar una doble discriminació pel fet de ser dones i tenir una discapacitat. Convé no invisibilitzar-les sobretot en casos de discapacitats que afecten majoritàriament les dones, com les que provoquen la síndrome de Rett o la fibromiàlgia.

EL DRET A LA PRÒPIA IMATGE I A LA INTIMITAT

Les persones amb discapacitat intel·lectual tenen dret a la pròpia imatge. Convé, per tant, demanar-los el consentiment per obtenir imatges o informacions que les afectin.

També tenen dret a veure preservada la intimitat: cal evitar ficar-se en la seva vida o especular sobre les seves circumstàncies sense necessitat, sobretot en el cas que es tracti de menors.



5. GARANTIR L'ACCESSIBILITAT COGNITIVA ^{DE} LES COMUNICACIONS

Tal com la defineix el Comitè de Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI), l'accessibilitat cognitiva és aquella característica que permet la fàcil comprensió i la comunicació dels entorns, processos, activitats, béns, productes, serveis, objectes o instruments, fent-los fàcils d'entendre.

Per tant, a més d'establir uns criteris per tractar de manera inclusiva la informació adreçada al públic en general, cal fer-la accessible cognitivament a les persones amb discapacitat i/o col·lectius amb dificultats de comprensió. Per garantir-los el dret d'accedir a la informació en igualtat de condicions respecte a la resta de la societat, cal eliminar les barreres que el limiten, tant en premsa escrita com en webs, portals, edicions digitals i mitjans audiovisuals en general.

Les recomanacions següents poden ajudar a fer que un missatge sigui més accessible per a les persones amb discapacitat intel·lectual:

- El llenguatge ha de ser planer, tant l'oral com l'escrit, amb estructures sintàctiques simples (frases sense subordinades, verbs en indicatiu, oracions actives...) i un lèxic senzill (sense cultismes, tecnicismes i sigles poc usuals).
- Les peces informatives han de ser com més curtes i clares millor.
- S'ha de procurar evitar l'ús de la ironia, metàfores, dobles sentits... Les idees s'han d'expressar de manera simple i directa.
- En els textos escrits convé evitar l'ús de recursos tipogràfics sofisticats. Les lletres han de ser prou grosses, i els espais, generosos.
- També es recomana alinear el text a l'esquerra en lloc de justificar-lo entre els marges.
- Convé acompanyar els textos d'imatges i elements gràfics, ben identificats (amb peus de foto, per exemple), que ajudin a fer-los entendre.
- Pel que fa a les imatges, cal procurar que reflecteixin de manera clara el missatge que s'hi vol transmetre, sense elements irrellevants que puguin distorsionar-lo.
- Quant als missatges orals, per facilitar-ne la comprensió, cal parlar clar i de manera pausada.

Una manera de fer més accessibles els textos escrits tenint en compte alguns dels consells anteriors la proporciona la lectura fàcil (LF), una metodologia que permet crear i adaptar documents perquè es puguin entendre fàcilment.

"L'accés a les notícies per Internet ha de ser més fàcil"

Maria

"Els titulars, més grans i clars"

Joan

"També si parlessin una mica més a poc a poc ho entendríem millor"

Mireia

"Quan fan la informació meteorològica em costa ubicar-ho tot; aniria bé que hi posessin més titolets"

Ferran



6. TAULES RESUM DE CRITERIS I EXPRESSIONS

Les taules que hi ha a continuació recullen, en primer lloc, els principals conceptes i criteris proposats per al tractament informatiu de la discapacitat intel·lectual i, en segon lloc, les principals expressions inadequades que han aparegut en els apartats anteriors i les propostes per substituir-les des d'una visió inclusiva de la discapacitat. La classificació que es fa de les expressions en una categoria o una altra respon a la tria i a l'ús que en fan els mateixos col·lectius als quals es fa referència.

TAULA 1. PRINCIPALS CONCEPTES I CRITERIS A TENIR EN COMPTE EN EL TRACTAMENT INFORMATIU DE LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

La discapacitat intel·lectual no és una malaltia , sinó una condició.
Una discapacitat es té , no es pateix.
Les limitacions de les persones amb discapacitat intel·lectual són el resultat de les seves relacions amb l'entorn , que és el que les imposa.
Les persones amb discapacitat han de poder participar plenament en tots els àmbits de la societat en les mateixes condicions i amb els mateixos drets que tothom.
S'ha de prioritzar la persona i les seves capacitats a les seves limitacions.
Les persones amb discapacitat intel·lectual han de tenir veu en les informacions que protagonitzen.
La discapacitat intel·lectual ha de ser present en les informacions generals i a totes les seccions dels mitjans.
S'ha d' evitar el llenguatge infantilitzat i condescendent, així com el paternalisme, a l'hora de fer referència a les persones amb discapacitat intel·lectual, ja que només fa que mantenir prejudicis i estereotips.



TAULA 2. EXPRESSIONS RELACIONADES AMB LA DISCAPACITAT EN GENERAL

EXPRESSIÓ INADEQUADA	EXPRESSIÓ ADEQUADA	OBSERVACIONS
Minusvalidesa	Discapacitat	Algunes persones i entitats prefereixen el terme diversitat funcional al terme discapacitat.
Diversitat funcional	Discapacitat	Algunes persones i entitats prefereixen el terme diversitat funcional al terme discapacitat.
Persona amb diversitat funcional	Persona amb discapacitat	Algunes persones i entitats prefereixen el terme diversitat funcional al terme discapacitat.
Discapacitat o discapacitada Disminuït o disminuïda Incapacitat o incapacitada Minusvàlid o minusvàlida	Persona amb discapacitat	S'han de prioritzar les persones a les seves limitacions. Per exemple, cal evitar dir un discapacitat o una discapacitada.
Persona especial	Persona amb discapacitat	Cal evitar els eufemismes.
Pacient	Persona amb discapacitat	El terme pacient només és apropiat amb relació a un tractament mèdic.
Persones amb capacitats diferents Persones diferents	Persones amb discapacitat	
Persones normals	Persones sense discapacitat La resta de la població Persones autònomes	La tercera expressió pot ser vàlida segons el context.
	Grup social Part de la societat Col·lectiu	Totes tres opcions poden funcionar com a sinònims de persones amb discapacitat.
És víctima de... Està afectat o afectada per... L'afligeix... Pateix de... (una discapacitat)	Té Presenta Manifesta (una discapacitat)	Cal evitar el llenguatge compassiu.
Integració	Inclusió Participació	
Dependent	Persona en situació de dependència	També és acceptable persona dependent si falta espai.
Defecte de naixement	Discapacitat congènita	

TAULA 3. EXPRESSIONS RELACIONADES AMB LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

EXPRESSIÓ INADEQUADA	EXPRESSIÓ ADEQUADA	OBSERVACIONS
Discapacitat psicològica Disminució psíquica Discapacitat mental Incapacitat mental	Discapacitat intel·lectual	Cal fer servir el terme precís si ens referim a la discapacitat intel·lectual en lloc de problemes de salut mental.
	Persona amb discapacitat intel·lectual Persona amb síndrome de Down Persona amb trisomia 21 Persona amb trastorn de l'espectre autista Persona amb TEA Persona amb autisme	
Anormal Deficient Deficient mental Disminuït psíquic o disminuïda Psíquica Endarrerit o endarrerida Inútil Lent o lenta Mongòlic o mongòlica Oligofrènic o oligofrènica Retardat o retardada Subnormal Tarat o tarada	Persona amb discapacitat intel·lectual Persona amb síndrome de Down Persona amb trisomia 21 Persona amb trastorn de l'espectre autista Persona amb TEA Persona amb autisme	Cal evitar el llenguatge pejoratiu.
Angelet o angeleta Nano o nana Ninot o ninota Noi o noia Tonto o tonta Vaiet o vaieta Xaval o xavala Xicot o xicota	Persona amb discapacitat intel·lectual Persona amb síndrome de Down Persona amb trisomia 21 Persona amb trastorn de l'espectre autista Persona amb TEA Persona amb autisme	Les expressions infantilitzades són inadequades per referir-se a persones adultes.
Els Down	Les persones amb síndrome de Down	



7. BIBLIOGRAFIA

ÁLVAREZ PÉREZ, Rosa [et al.]. Guía de buenas prácticas sobre personas con discapacidad para profesionales de la comunicación [en línia]. Sevilla: Junta de Andalucía. Consejería de Salud y Bienestar Social, 2013.

https://www.juntadeandalucia.es/export/drupaljda/Personas_Discapacidad_Publicaciones_guia_buenas_practicas_discapacidad_20130726.pdf [Consulta: 31 gener 2022].

Guia d'estil molt completa per al tractament informatiu de la discapacitat en els mitjans de comunicació (en castellà).

ARIZONA STATE UNIVERSITY. WALTER CRONKITE SCHOOL OF JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION. NATIONAL CENTER ON DISABILITY AND JOURNALISM. Disability language style guide [en línia]. Phoenix: National Center on Disability and Journalism, [s. a.]. <https://ncdj.org/style-guide/> [Consulta: 31 gener 2022].

Glossari molt complet sobre discapacitat (en anglès). Cada entrada inclou una contextualització, la recomanació del National Center on Disability and Journalism i l'adequació del terme al llibre d'estil de l'agència de notícies The Associated Press (AP).

ÈXIT12. Llibre d'estil [en línia]. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down, cop. 2012. <http://exit21.org/llibre-destil/> [Consulta: 31 gener 2022]

Normes d'estil del portal de comunicació Èxit21.

FERNÁNDEZ IGLESIAS, José Luis. Guía de estilo sobre discapacidad para profesionales de los medios de comunicación. 1a ed. Madrid: Real Patronato sobre Discapacidad, 2006. També disponible en línia a: https://sid.usal.es/idocs/F8/FDO18497/medios_comunicacion.pdf [Consulta: 31 gener 2022].

Una exhaustiva guia d'estil sobre discapacitat adreçada als mitjans de comunicació (en castellà). Ha quedat superada en alguns aspectes per una guia més recent editada també pel Real Patronato.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA; TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. Diccionari de serveis socials [en línia]. Barcelona: TERMCAT, cop. 2010. (Diccionaris en Línia) <http://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/118/> [Consulta: 31 gener 2022].

Diccionari en línia del TERMCAT sobre termes relacionats amb els serveis socials.

NACIONS UNIDES. Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i protocol facultatiu [en línia]. [S. d.]. <https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematic/11discapacitat/2012_04_11_convencio_drets_persones_discapacitat_catala.pdf> [Consulta: 31 gener 2022].

Text de la Convenció de l'ONU del 2006 sobre els drets de les persones amb discapacitat.

ORGANIZACIÓN MUNDIAL DE LA SALUD. Clasificación internacional del funcionamiento, de la discapacidad y de la salud: CIF. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Secretaría General de Asuntos Sociales. Instituto de Migraciones y Servicios Sociales (IMSERSO), 2001. També disponible en línia a: <<https://www.imserso.es/InterPresent2/groups/imserso/documents/binario/435cif.pdf>> [Consulta: 31 gener 2022].

Text de la Classificació internacional del funcionament, de la discapacitat i de la salut de l'OMS (en castellà).

PEÑAS, Esther; HERNÁNDEZ, Paz. Guía de estilo sobre discapacidad para profesionales de los medios de comunicación [en línia]. Madrid: Real Patronato sobre Discapacidad, 2019. <<https://www.siiis.net/documentos/ficha/544014.pdf>> [Consulta: 31 gener 2022].

Manual d'estil molt complet (en castellà) adreçat als mitjans de comunicació que actualitza la guia sobre discapacitat que el mateix Real Patronato va editar el 2006.

SCHALOCK, Robert L.; LUCKASSON, Ruth; TASSÉ, Marc J. Intellectual disability. Definition, diagnosis, classification, and systems of supports. 12a ed. Silver Spring: American Association on Intellectual and Developmental Disabilities, 2021.

Manual de referència indispensable per aproximar-se a la discapacitat intel·lectual des d'una perspectiva multidimensional del funcionament humà (en anglès). Dincat n'ha fet una traducció al català.

THE UNIVERSITY OF KANSAS. RESEARCH & TRAINING CENTER ON INDEPENDENT LIVING. Guidelines: How to write and report about people with disabilities. 9a ed. Lawrence: Research & Training Center on Independent Living, 2020. També disponible en línia a: <<http://rtcil.org/products/media/guidelines#Acceptable%20Language%20Options>> [Consulta: 31 gener 2022].

Pautes d'estil molt clares per escriure sobre les persones amb discapacitat (en anglès). Inclou les diferents visions existents sobre la terminologia recomanada.

Agraïments:



LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL als MITJANS DE COMUNICACIÓ

dincat

Plena
inclusió
Catalunya



www.dincat.cat

Amb el suport de:



**Generalitat
de Catalunya**

